

Nr. 1/1999. Þriðjudaginn 9. mars 1999.
Alþýðusamband Íslands f.h.
Flugvirkjafélags Íslands vegna
Jóns Jósefssonar

(Andri Árnason hrl.)

gegn

Vinnuveitendasambandi Íslands vegna
Flugleiða hf.

(Hrafnhildur Stefánsdóttir hdl.)

Frávísunarkröfu hafnað.

Úrskurður Félagsdóms.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi um frávísunarkröfu stefnda hinn 16. febrúar sl.

Málið úrskurða Eggert Óskarsson, Arngrímur Ísberg, Ingibjörg Benediktsdóttir, Vilhjálmur H. Vilhjálmsson og Valgeir Pálsson.

Stefnandi er Alþýðusamband Íslands, kt. 420169-6209, Grensásvegi 16a, Reykjavík, fyrir hönd Flugvirkjafélags Íslands, kt. 550169-0109, Borgartúni 22, Reykjavík, vegna Jóns Jósefssonar, kt. 160442-2399, Markarflöt 10, Garðabæ.

Stefndi er Vinnuveitendasamband Íslands, kt. 700269-3029, Garðastræti 41, Reykjavík, vegna Flugleiða hf., kt. 601273-0129, Reykjavíkurflogvelli, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda.

Stefnandi krefst þess að viðurkennt verði með dómi að ákvörðun Flugleiða hf., dags. 20. október 1998, um breytingar á ráðningarkjörum Jóns Jósefssonar hafi verið ólögmat. Jafnframt er þess krafist að umrædd ákvörðun stefnda verði ógilt með dómi.

Þá krefst stefnandi málskostnaðar að skaðlausu samkvæmt mati dómsins, en áskilur sér rétt til að leggja fram málskostnaðarreikning við aðalmeðferð málsins, ef til hennar kemur.

Dómkröfur stefnda.

Aðallega að málinu verði vísað frá dómi.

Til vara að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda.

Í báðum tilvikum er þess krafist að stefnanda verði gert að greiða stefnda málskostnað að mati dómsins.

Málavextir

Málavextir eru þeir að Jón Józefsson flugvirki er félagsmaður í Flugvirkjafélagi Íslands og starfsmaður Flugleiða hf. Um ráðningarkjör hans fer samkvæmt kjarasamningi Flugvirkjafélags Íslands og Flugleiða hf.

Þann 20. október 1998 ritaði Arnór Þórhallsson deildarstjóri verkfræðideildar, fyrir hönd Flugleiða hf., Jóni Józefssyni flugvirkja bréf þar sem honum var tilkynnt frávikning úr starfi sem eftirlitsmaður viðhaldsverkefna vegna ætlaðra mistaka við framkvæmd starfsins. Jóni var gefinn kostur á að starfa áfram innan sömu deildar, en án stjórnunarlegrar ábyrgðar og fyrir lægri laun. Frávikningin tók þegar gildi, en Jón hélt hins vegar launum fyrir starfið út febrúar 1999.

Stefnandi starfaði sem eftirlitsmaður viðhaldsverkefna, eða sem svonefndur „Supervisor Reliability and Maintenance Programs“, sem felst m.a. í því að skrásetja, hafa umsjón með og fylgja eftir viðhaldskröfum fyrir þær flugvélar sem Flugleiðir hf. hafa í rekstri. Inn í upplýsingar er skráður flugtími og ferðafjöldi flugvéla Flugleiða hf. og þær upplýsingar eru síðan notaðar til þess að ákveða hvenær tiltekin viðhaldsverkefni eru framkvæmd. Viðhaldskerfi flugvéla byggist að miklu leyti á handbók sem nefnd er MPD (Maintenance Planning Data) sem hefur að geyma upplýsingar frá hönnunaraðilum þeirrar flugvélargerðar sem í hlut á. Viðhaldskerfið byggist einnig á ýmsum öðrum gögnum, svo sem fyrirmælum flugmálayfirvalda.

Með bréfi Flugleiða hf. 20. október 1998 var Jóni vikið úr framangreindu starfi við framkvæmd þessara verkefna. Stefnandi mótmælti frávikningunni með bréfi 23. október sama ár til Vinnuveitendasambands Íslands með vísan til greinar 19.1. í kjarasamningi Flugvirkjafélags Íslands og Vinnuveitendasambands Íslands vegna Flugleiða hf. Með bréfi V.S.Í. 3. desember 1998 var tekið undir sjónarmið Flugleiða hf. um forsendur frávikningarinnar. Í þeim bréfum var stefnanda gefið að sök að hafa ekki gengið frá fjórum lofthæfisfyrirmælum á eina af vélum félagsins, en tvö þeirra hafi þegar verið komin fram yfir tilskilin tímamörk og sagði jafnframt í bréfi Vinnuveitendasambandsins: „Hún [yfirsjón Jóns] leiddi því til trúnaðarbrests sem gerði það að verkum að félaginu [Flugleiðum hf.] varð nauðsynlegt að endurskoða stöðu Jóns.“ Var ákveðið að stefnandi

léti af störfum sem eftirlitsmaður viðhaldsverkefna, en honum gefinn kostur á því að starfa áfram í verkfræðideild á þeim kjörum sem þar voru í boði, en ekki með stjórnunarlega ábyrgð.

Fram er komið að stefnandi er enn við störf hjá stefnda, en ekki sem eftirlitsmaður og nýtur annarra ráðningarkjara.

Aðilar málsins deila um hvort ákvæði 19.1. í kjarasamningi aðila eiga við frávikningu stefnanda úr starfi eftirlitsmanns viðhaldsverkefna.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

Stefnandi byggir dómkröfur sínar fyrst og fremst á ákvæðum kjarasamnings sem í gildi er milli Flugvirkjafélags Íslands og Flugleiða hf. Í grein hans nr. 19.1. segi:

„Eigi skal refsa eða víkja flugvirkja frá störfum fyrir brot gegn lögum eða opinberum flugreglum, nema í samráði við stjórn F.V.F.Í., eða að undangenginni dómsrannsókn, sem leiddi sekt hans í ljós.“

Stefnandi telur að einhliða breytingar Flugleiða hf. á ráðningarkjörum Jóns Jósefssonar, þ.e. uppsögn úr umræddu starfi, teljist frávikning og eftir atvikum refsing í skilningi gr. 19.1. í ofangreindum kjarasamningi.

Stefnandi kveður Flugleiðir hf. hafa gripið til umræddra aðgerða gagnvart Jóni Jósefssyni vegna meintra brota hans í starfi gegn opinberum flugreglum, svo sem áður sagði og augljóst sé af bréfi fyrirtækisins til hans, dags. 20. október sl., og bréfi Vinnuveitendasambandsins, dags. 3. desember sl. Ofangreint ákvæði hafi hins vegar að geyma skýr fyrirmæli um málsmeðferð í slíkum tilfellum. Flugleiðir hf. hafi látið undir höfuð leggjast að fylgja þeim. Ákvörðun um frávikningu Jóns hafi verið tekin án samráðs við Flugvirkjafélagið og án þess að dómsrannsókn hafi farið fram. Samkvæmt þessu ákvæði kjarasamnings séu því frávikning eða einhliða breytingar á ráðningarkjörum Jóns, sem Flugleiðir hf. hafi lýst yfir að rekja megi til meintra brota á opinberum flugreglum, ólögmætar.

Stefnandi kveður Flugvirkjafélagið hafa mótmælt aðgerðum Flugleiða hf., sbr. bréf félagsins dags. 23. október 1998, en Flugleiðir hf. hafi hins vegar ekki dregið ákvörðun sína til baka og því sé málsókn nú nauðsynleg.

Stefnandi byggir á því að almennar reglur vinnuréttar um rétt atvinnurekanda til að segja starfsmönnum upp, breyta ráðningarkjör-

um þeirra, eða til að víkja þeim úr starfi vegna brota eða mistaka, eigi hér ekki við. Ofangreint ákvæði kjarasamnings gangi framur þeim reglum, sbr. 1. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, en það ákvæði veiti kjarasamningum réttarheimildagildi og geri þá að nokkru leyti hliðstæða settum lögum. Kjarasamningsákvæðið leggi skyldur á herðar Flugleiða hf. um ákveðna málsmeðferð í málum af þeim toga sem hér sé um að ræða og þrengi því þann rétt sem stefndi hefði ef almennar reglur giltu fullum fetum. Hvort sem Flugleiðir hf. hyggist segja upp samningi við starfsmann, sem ofangreint kjarasamningsákvæði eigi við um, að hluta eða öllu leyti, eða jafnvel rifta samningnum, verði fyrirtækið að hlíta reglum greinar 19.1. um málsmeðferð, ef tilefnið sé meint brot gegn lögum eða opinberum flugreglum.

Stefnandi byggir og á því verði ekki fallist á að um frávikningu í skilningi ofangreinds ákvæðis kjarasamnings hafi verið um að ræða, verði að líta svo á að aðgerðir þær sem Flugleiðir hf. gripu til séu refsing í skilningi ákvæðisins. Af þessu leiði að aðgerðir Flugleiða hf. gagnvart Jóni Jósefssyni séu allt að einu ólögmatar, þar sem málsmeðferðin, sem ofangreint kjarasamningsákvæði kveði á um, hafi ekki verið viðhöfð. Í bréfi Vinnuveitendasambandsins, dags. 3. desember sl., sé umrædd aðgerð gagnvart Jóni kölluð „stöðubreyting“. Stöðubreyting þessi feli í sér að ábyrgð Jóns Jósefssonar minnki og laun hans lækki, og henni hafi að sögn Flugleiða hf. verið hrint í framkvæmd vegna meintra brota Jóns gegn opinberum flugreglum. Stefnandi telur ekki fara á milli mála að þessar breytingar á ráðningarkjörum Jóns Jósefssonar, sem Flugleiðir hf. tóku ákvörðun um 30. október sl., hafi verið refsing í skilningi ofangreinds kjarasamningsákvæðis og í ljósi þess hljóti dómurinn að verða við kröfu um ógildingu ákvörðunarinnar.

Kröfu um málskostnað styður stefnandi við XXI. kafla laga nr. 91/1991, aðallega 129. og 130. gr.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Frávísunarkrafa stefnda er á því byggð að verksvið Félagsdóms sé einungis að dæma í málum vegna ágreinings um skilning eða brot á kjarasamningi eða um gildi hans, sbr. 2. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur. Félagsdómur sé sérdómstóll og því verði að skýra valdsvið hans þröngt.

Mál þetta sé höfðað til ógildingar ákvörðunar Flugleiða hf., dags.

20. október 1998, varðandi breytingar á ráðningarkjörum stefnanda, Jóns Jósefssonar. Kröfugerð stefnanda miði annars vegar að því að fá viðurkenningu Félagsdóms á því að sú ákvörðun hafi verið ólög- mæt. Hins vegar er þess krafist að umrædd ákvörðun stefnda verði ógilt með dómi.

Ekki sé tilgreint í kröfugerð á hvaða lagaheimildum eða óskráðu réttarheimildum ólögætis- og ógildingarkröfur stefnda eru byggð- ar. Helst megi ráða af stefnu að það muni vera lög nr. 55/1980 en skýring þeirra laga falli samkvæmt framansögðu utan valdsviðs Fé- lagsdóms.

Krafan, eins og hún sé sett fram, og tilgangur málshöfðunarinnar sé einvörðungu um viðurkenningu á ráðningarsamningsbundnum rétti Jóns Jósefssonar gagnvart stefnda. Í henni felist hvorki krafa um viðurkenningu á ákveðnum tilgreindum skilningi stefnanda á kjarasamningi Flugvirkjafélags Íslands, FVFÍ, né krafa um staðfest- ingu á því að brotið hafi verið gegn ákveðnum tilgreindum ákvæð- um þess samnings. Krafan sé því ekki nægilega afmörkuð auk þess sem almenn tilvísan í rökstuðningi til kjarasamnings FVFÍ og þá aðallega gr. 19.1. fullnægi ekki skilyrðum laga nr. 80/1938 um vald- svið Félagsdóms.

Þá verði krafa um ógildingu fyrrgreindrar ákvörðunar stefnda ekki höfð uppi fyrir Félagsdómi enda verði hún aldrei byggð á kjarasamningi.

Kröfu sína um málskostnað byggir stefndi á 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Stefnandi krefst þess að frávísunarkröfu stefnda verði hafnað. Þá krefst hann málskostnaðar í þessum þætti málsins. Stefnandi heldur því fram að ekki sé þörf á tilvísun til réttarheimilda í kröfugerðinni sjálfri og bendir jafnframt á það að ógildingarkrafa sem sett er fram á grundvelli kjarasamningsákvæðis hafi áður verið tekin til efnis- meðferðar í Félagsdómi. Þá vísar hann til þess að ágreiningur aðila snúist um túlkun á tilgreindu ákvæði kjarasamnings, en snúist ekki um ráðningarsamning stefnanda.

Niðurstæða.

Í málinu er óumdeilt að stefnanda var gert að víkja úr starfi eftir- litsmanns viðhaldsverkefna („Supervisor Reliability and Main- tenance Programs“) hjá stefnda, Flugleiðum hf., 20. október 1998.

Stefnandi er enn við störf hjá stefnda, en nýtur annarra ráðningarkjara.

Aðilar málsins deila meðal annars um það hvort grein 19.1. í kjarasamningi þeirra eigi við um frávikningu stefnanda úr starfi þessu, en þar segir:

„Eigi skal refsa eða víkja flugvirkja frá störfum fyrir brot gegn lögum eða opinberum flugreglum, nema í samráði við stjórn F.V.F.Í., eða að undangenginni dómsrannsókn, sem leiddi sekt hans í ljós.“ Fallist er á það með stefnanda að deila aðila snúist fyrst og fremst um skilning á ofangreindu ákvæði í kjarasamningi þeirra og breytir hér engu þótt í málatilbúnaði stefnanda sé vísað til ráðningarsamnings hans við stefnda. Á málið því undir Félagsdóm samkvæmt 2. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur.

Ljóst er af málatilbúnaði stefnanda á hvaða heimildum hann byggir kröfur sínar um beytingar á ráðningarkjörum og ógildi þeirrar ákvörðunar. Verður málinu því ekki vísað frá af þeim sökum að kröfugerð hans sé óskýr að þessu leyti.

Þá verður heldur ekki fallist á það með stefnda að ekki megi hafa uppi ógildingarkröfu fyrir Félagsdómi, eins og hún er fram sett í málinu, sbr. t.d. dóm Félagsdóms í málinu nr. 2/1981.

Samkvæmt framansögðu er hafnað kröfu stefnda um frávísun málsins.

Rétt þykir að málskostnaður falli niður í þessum þætti málsins.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Frávísunarkröfu stefnda er hafnað.

Málskostnaður fellur niður.
